

**KOMENDANT MIEJSKI
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
W TORUNIU**

MZ.0761.6.2021.ŁM

WG. ROZDZIELNIKA

Wiosna to okres, w którym wyraźnie wzrasta liczba pożarów traw na łąkach i nieużytkach rolnych. Spowodowane jest to wypalaniem suchych traw i pozostałości roślinnych. Obszary zeszłorocznej wysuszonej roślinności stanowią doskonały materiał palny, co w połączeniu z działalnością ludzi skutkuje gwałtownym wzrostem pożarów. Zgodnie ze statystykami, w Polsce w 2020 roku odnotowano 128 754 pożary, wśród których było 41 713 pożarów traw na łąkach i nieużytkach rolnych, co stanowiło ok. 36,4 % wszystkich pożarów w Polsce. Najwięcej pożarów traw odnotowano w marcu i kwietniu, łącznie 28 173, które stanowiły ok. 67 % wszystkich pożarów traw w 2020 roku, natomiast w powiecie toruńskim, w tamtym okresie odnotowano 22 pożary lasów oraz 71 pożarów traw. Dla porównania od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 30 kwietnia 2021 r. na naszym terenie wystąpiło 43 pożary traw oraz 4 pożary lasów. Za większość pożarów traw odpowiedzialny jest człowiek. Niestety wśród wielu ludzi panuje przekonanie, że spalenie suchej trawy użyźni w sposób naturalny glebę, co spowoduje szybszy i bujniejszy odrost młodej trawy, a tym samym przyniesie korzyści ekonomiczne.

Należy pamiętać, że po zimie trawy są wysuszone i palą się bardzo szybko. W rozprzestrzenianiu ognia pomaga także wiatr. Prędkość rozprzestrzeniania się pożaru może wynosić ponad 20 km/h (szybki bieg to prawie 19 km/h, a szybka jazda na rowerze to około 30 km/h). W przypadku dużej jego prędkości i gwałtownej zmiany kierunku, pożary bardzo często wymykają się spod kontroli i przenoszą na pobliskie lasy i zabudowania. Niejednokrotnie w takich pożarach ludzie tracą dobytek całego życia. Szacowane straty w wyniku pożarów traw, które powstały w 2020 roku w Polsce, to 10 368 800 złotych.

Pożary traw na nieużytkach, z uwagi na ich charakter i zazwyczaj duże rozmiary, angażują znaczną liczbę sił i środków ratowniczych. W 2020 roku podczas akcji ratowniczych związanych z gaszeniem pożarów traw zużyto 139 735 754 litrów wody, co odpowiada pojemności 37 basenów olimpijskich. Średni czas trwania akcji gaszenia pożaru trawy wynosi 53 minuty. Strażacy zaangażowani w gaszenie pożarów traw na łąkach i nieużytkach, w tym samym czasie mogą być potrzebni do ratowania życia, zdrowia i mienia ludzkiego w innym miejscu. Może się zdarzyć, że przez lekkomyślność ludzi związaną z wypalaniem traw, nie dojadą z pomocą na czas tam, gdzie będą bardziej potrzebni. Dla przykładu w 2018 roku średnio strażacy wyjeżdżali do pożarów traw i nieużytków rolnych co 12 minut.

Wypalanie traw to także bardzo duże zagrożenie dla lasów. Łąki wraz z terenami upraw rolnych dość często sąsiadują z gruntami leśnymi. Ogień z suchych traw porastających nieużytki niejednokrotnie przenosi się na obszary leśne, niszcząc bezpowrotnie młode drzewostany, a drzewostany dojrzałe i starodrzewia poważnie uszkadzając.

Pożary traw powodują także inne straty ekologiczne:

- ziemia wyjaławia się, zahamowany zostaje bardzo pożyteczny, naturalny rozkład resztek roślinnych oraz asymilacja azotu z powietrza;
- do atmosfery przedostaje się szereg związków chemicznych będących truciznami zarówno dla ludzi jak i zwierząt;
- niszczone są miejsca lęgowe wielu gatunków ptaków gnieźdzących się na ziemi i w krzewach. Palą się również gniazda już zasiedlone, a zatem z jajeczkami lub pisklętami;
- dym uniemożliwia pszczołom i trzmielom oblatywanie łąk. Owady giną w płomieniach, co powoduje zmniejszenie liczby zapylonych kwiatów, a w konsekwencji obniżenie plonów roślin;
- giną zwierzęta domowe, które przypadkowo znajdują się w zasięgu pożaru (tracą orientację w dymie, ulegają zaczadzeniu). Dotyczy to również dużych zwierząt leśnych, takich jak sarny, jelenie czy dziki;
- płomienie niszczą miejsca bytowania zwierzyny łownej, m. in. bażantów, kuropatw, zajęcy, a nawet saren;
- w płomieniach lub na skutek podwyższonej temperatury ginie wiele pożytecznych zwierząt kręgowych: płazy (żaby, ropuchy, jaszczurki), ssaki (krety, ryjówki, jeże, zające, lisy, borsuki, kuny, nomice, badyłarki i inne drobne gryzonie);
- przy wypalaniu traw giną mrówki. Jedna ich kolonia może zniszczyć do 4 milionów szkodliwych owadów rocznie. Mrówki zjadając resztki roślinne i zwierzęce ułatwiają rozkład masy organicznej oraz wzbogacają warstwę próchnicy, „przewietrzają” glebę. Podobnymi sprzymierzeńcami w walce ze szkodnikami są biedronki zjadające mszyce;
- ogień uśmierca wiele pożytecznych zwierząt bezkręgowych, m. in. dżdżownice (które mają pozytywny wpływ na strukturę gleby i jej właściwości), pająki, wiję, owady (drapieżne i pasożytnicze);
- podczas pożaru powstaje duże zadymienie, które jest szczególnie groźne dla osób przebywających w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca spalania, z uwagi na wysoką toksyczność dymu;
- duże zadymienie powoduje zmniejszenie widoczności na drogach i liniach kolejowych, co może prowadzić do powstania groźnych w skutkach kolizji i wypadków;
- od palącego się poszycia gleby, zapaleniu ulega podziemna warstwa torfu, który może spalać się do kilku metrów w głąb w zależności od jego porowatości związanej z dostępem tlenu. Należy dodać, że są to pożary długotrwałe (nawet do kilku miesięcy) i wyjątkowo trudne do ugaszenia. Ponadto, w przypadku, gdy zwykła łąka po pożarze traw regeneruje się przez kilka lat, to pokłady torfu potrzebują na to wiele setek lat.

Za wypalanie traw grożą konsekwencje karne wynikające z art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2020 poz. 55 ze zm.), zgodnie z którym *zabrania się wypalania łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych oraz trzcinowisk i szuwarów* i art. 131 pkt. 12 zgodnie z którym *kto wypala łąki, pastwiska, nieużytki, rowy, pasy przydrożne, szlaki kolejowe, trzcinowiska lub szuwary – podlega karze aresztu albo grzywny*, a także z art. 30 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. 2020, poz. 1463), zgodnie z którym *w lasach oraz na terenach śródleśnych, jak również w odległości do 100 m od granicy lasu, zabrania się działań i czynności mogących wywołać niebezpieczeństwo, a w szczególności: rozniecenia ognia poza miejscami wyznaczonymi do tego celu przez właściciela lasu lub nadleśniczego; korzystania z otwartego płomienia; wypalania wierzchniej warstwy gleby i pozostałości roślinnych*. Stanowi

o tym również § 40 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz. 719 oraz z 2019 r. poz. 67.), gdzie zaznaczono, że niedopuszczalne jest wykonywanie czynności mogących wywołać niebezpieczeństwo pożaru w lasach i na terenach śródleśnych, na obszarze łąk, torfowisk i wrzosowisk, jak również w odległości do 100 m od granicy lasów, a w szczególności rozniecanie ognia poza miejscami wyznaczonymi do tego celu przez właściciela lub zarządcę lasu. Stosownie do § 43 powyższego rozporządzenia zabronione jest także wypalanie słomy i pozostałości roślinnych na polach.

Należy pamiętać, że zgodnie art. 82 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 281 ze zm.) *kto dokonuje czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działania ratowniczego lub ewakuacji (...) podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.* W myśl art. 24 § 1 Kodeksu wykroczeń grzywnę wymierza się w wysokości od 20 do 5000 zł, natomiast zgodnie z art. 163 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. 2020, poz. 1444 ze zm.) *kto spowoduje zdarzenie, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach, mające postać: pożaru (...), podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.* Do ukarania sprawcy wypalania traw uprawnieni są w szczególności funkcjonariusze Państwowej Straży Pożarnej, Policji, Inspekcji Ochrony Środowiska oraz Straży Leśnej.

Eliminowanie zagrożeń jakie niesie za sobą wypalanie traw winno być realizowane głównie poprzez działalność uświadamiającą przede wszystkim w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Propagowanie pożądanego standardu bezpieczeństwa w szkołach powinno być realizowane głównie przez członków Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy. Działania takie przyczyniają się do zwiększania świadomości oraz ograniczania ilości tego typu pożarów. Wskazane jest również rozważenie możliwości prowadzenia przeglądów stanu bezpieczeństwa pożarowego przez członków Ochotniczych Straży Pożarnych, które przyczyniać się będą do zapewnienia ładu i porządku w obrębie posesji, jak również będą miały wymiar edukacyjny w zakresie popularyzowania przepisów związanych z bezpieczeństwem pożarowym. Pamiętać przy tym należy, że zgodnie z art. 27 pkt 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz. U. 2020 poz. 961 ze zm.), członkowie ochotniczych straży pożarnych biorący udział w działaniu ratowniczym lub wykonujący inne zadania związane z ochroną przeciwpożarową, korzystają z ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych.

KOMENDANT MIEJSKI
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

st. bryg. mjr inż. Sławomir Reszkowski